

Atlantpakt och atomvapen

I senaste häftet av tidskriften Tiden har den nye statssekreteraren i försvarsdepartementet skrivit en uppsats som bland annat diskuterar frågorna om Atlantpakt och om behovet av svenska atomvapen. Hr Frithiofson tar bestämt avstånd från tanken på ett inträde i Atlantpakten och motiverar denna ståndpunkt med påståendet att "en sådan anslutning kan inte ha någon som helst betydelse för huruvida ett stormaktskrig skall bryta ut eller ej — så starka anser vi inte våra försvarsresurser vara — och bryter det ut blir vi med från första stund". Samtidigt vänder sig hr Frithiofson med energi mot pacifismen och ger ett villkorligt förord för svenska atomvapen. Han anser emellertid att "ett svenskt innehav av atomvapen kan animera Sovjet till att i samband med ett allmänt krigsutbrott anse sig böra "för säkerhets skull" oskadliggöra oss". Därför är enligt författarens mening en förutsättning för anskaffande av atomvapen för stärkande av våra möjligheter att stå utanför ett nytt världskrig "att vi för mår föra en, låt oss gärna kalla den så, extrem undénsk neutralitetspolitik".

Detta resonemang utgår först och främst från en oriktig förreställning om argumenten för en anslutning till Atlantpakten. Då vi sedan tio år propagerat för en sådan anslutning har tanken att denna anslutning skulle kunna avvärja ett stormaktskrig inte varit av någon betydelse. Det väsentliga motivet har varit att Sverige riskerar att bli föremål för angrepp utan att få någon hjälp utifrån. Medlemskap i Atlantpakten innebär en garanti, så stark en sådan garanti kan vara, för att Sverige vid angrepp från ryskt håll får understöd från de allierade västmakterna. Tillika innebär med-

lemskap i Atlantpakten att atomvapen ställs till den angripnes förfogande eller i varje fall med säkerhet kommer att begagnas för angreppets avvärjande. I Atlantpakten får de anslutna staterna alltså det effektiva militära försvar som minskar risken för angrepp och därför minskar krigsfaran.

Då vi under de senaste åren främst arbetat för att Sverige skall anskaffa atomvapen — genom egen produktion eller inköp utifrån — är detta just därför att stater utanför Atlantpakten, utanför den allians som säkrar hjälp utifrån, måste ha tillgång till atomvapen; denna tillgång kan innebära att fullständiga atomvapen finns inom landet, men den kan också begränsas därtill att vi äger vapenbärarna och har utfästelse om att få själva atamladdningarna i händelse av angrepp. Att en sådan tillgång till atomvapen skulle medföra risk för angrepp från rysk sida i händelse av ett allmänt krig ter sig otroligt; så okunnig lär den ryska statsledningen inte vara

att den befarar ett svenskt angrepp därför att vi innehar effektiva vapen. Tvärtom minskarn enligt vår mening ett modernt försvar risken för ett angrepp både av isolerad art och i samband med ett storkrig, och detta synes hr Frithiofson i själva verket principiellt erkänna i följande sats: "Avstår vi från att tillföra vårt försvar de effektiva vapen detta försvar med hänsyn till sina uppgifter är betjänt av... har vi inte heller rätt tillvaratagit de ansträngningar och uppoffringar det svenska folket gjort och gör för värdet av vårt land."

Det egendomliga i hr Frithiofsons framställning är alltså påståendet att vi kan anskaffa atomvapen blott om vi för en extrem neutralitetspolitik; han säger rent av att det inte är tillräckligt med en alliansfri politik, utan att vi måste "älägga oss den självdisciplin en sådan politik förutsätter". Vad han menar härmed är visserligen oklart, men om det skall ligga någon mening i orden, måste det väl vara att vi bör bli ännu neutralare i ord och handling än vi är — hur det nu skulle gå till. Detta skulle innebära att vår nuvarande alliansfria politik inte är tillräcklig för att för Ryssland klargöra att vi — om vi får effektiva vapen — inte har någon tanke på att angripa Ryssland vid ett storkrig. Det oklara i hr Frithiofsons resonemang torde genom dessa påpekanden bli uppenbart.

Den svenska parlamentarismen

diskuteras av folkpartisten redaktör Anton Erman i en artikel i Stockholms-Tidningen. Hr Erman framhåller att de aktuella frågorna i dagens läge kan anses inbjuda till en samlande lösning på bred grundval. "Sakligt talar här för, att pensionsfrågan är övermogen för sin lösning, att vår försvarsmateriels komplettering med taktiska atomvapen blir en alltmer trängande nödvändighet, att en ny jordbruksuppgörelse måste komma till stånd under nästa vår samt att avlägsnandet av en rad regleringar i det ekonomiska livet framstår som synnerligen angeläget." Enligt hr Erman har visserligen alla de demokratiska partierna "sin inteckning i någon eller några av de nämnda stora frågorna", men likväl kan man inte vänta sig att den

önskvärda lösningen skall bli möjlig, att partierna skall vara beredda att göra de uppoffringar som en stor uppgörelse kräver.

Det gläder oss att en känd folkpartist på detta sätt upptar synpunkter som sedan länge förfäktas i Dagens Nyheter. Utan tvivel finns det starka skäl för den pessimistiska uppfattning som hr Erman stannar vid. Men man frågar sig om det är nödvändigt med en så total resignation. Om många medlemmar av de demokratiska partierna framförde det krav på en samlande lösning som säkerligen för de allra flesta utanför partiledningarna och partibyråkratierna framstår som eftersträfvansvärd, skulle partiegoismen kanske förmås till de eftergifter som kunde säkra ett demokratiskt samarbete och en demokratisk samregering.